

[Pravé jsoucno / událost / bytí / jsoucnost / aktualita / přítomnost]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1998](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1998](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 25. 1. 1998
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 25. 1. 1998

[Pravé jsoucno / událost / bytí / jsoucnost / aktualita / přítomnost]

Vycházím z několika terminologických určení. Jsoucna rozlišuji na „pravá“ (vnitřně sjednocená, celky) a nepravá (hromady, slepence, event. zbytky pravých). Dále platí, že každé (pravé) jsoucno je děním, více nebo méně komplexní událostí, která má svůj začátek, průběh a konec. Jakožto událostné dění prochází takové jsoucno jednotlivými aktuálními fázemi, přičemž jsou ostatní fáze „neaktuální“, totiž buď již proběhlé nebo ještě neproběhlé. Když užíváme výpovědi, že ono dějící se jsoucno „jest“, můžeme mít na mysli jedno z dvojího: buď to, že určitá fáze jeho dění je právě „jsoucí“, a pak budeme mluvit o jeho příslušné jsoucnosti, anebo to, že se jsoucno jako celek stále ještě děje, a pak budeme mluvit o jeho „bytí“. Bytí jsoucna je (časově) koextenzivní s jeho celkovým trváním. Také každá jsoucnost jakožto fáze tohoto trvání má časový charakter, tj. děje se; není to tedy bod. Časová „rozměrnost“ jsoucnosti je dvojí povahy resp. vyznačuje se dvojím momentem: především to je „vlastní“ dění oné jsoucnosti, které probíhá zároveň s její aktualizací, a za druhé to je její dění, které probíhá pouze v souvislosti s aktualizací ostatních jsoucností (jakožto fází celkového událostného dění). Tady můžeme navázat na etymologické kořeny českého slova „přítomnost“, které je zjevně odvozeno od určení „při tom“ (už Jungmann tak odvozuje: přítomný, přítomen = kdo při tom jest nebo byl). V každé aktuálně se dějící jsoucnosti (jako určité fázi) se spoludějí ostatní jsoucnosti, které sice nejsou aktuální, ale jsou jistým významným způsobem „při tom“, když se děje ona aktuální jsoucnost. Není tudíž dovoleno význam slov „aktuální“ a „přítomný“ ztotožňovat. Je to ostatně zřejmé i z toho, že můžeme smysluplně mluvit nejen o minulé nebo budoucí přítomnosti nýbrž také o přítomné (zpřítomněné) minulosti nebo přítomné (zpřítomněné) budoucnosti, zatímco nemá dost smyslu hovořit o minulé nebo budoucí aktuálnosti, neboť aktuálnost může být pouze aktuální, tj. právě zde a nyní aktuálně jsoucí. Zajisté je možno se ze stanoviska pozorovatele přesunout mimo skutečně aktuální „nyní“ do času nějakého jiného „nyní“ (ať minulého nebo budoucího), ale pak to je záležitost pozorovatele a nikoliv popis onoho „nyní“. Naproti tomu v každé aktuální jsoucnosti se děje nejenom ona sama, ale v jistém odlišném smyslu se „při tom“ dějí také ostatní jsoucnosti, jejichž přítomnost nespočívá v jejich aktualitě, nýbrž v jejich vnitřní spjatosti s celkem události a tudíž i s kteroukoliv právě se dějící aktuální jsoucností. Právě v tomto smyslu pak můžeme říci, že událost se vlastně neděje pouze v podobě střidy jednotlivých fází, nýbrž že v každé své fázi se událost děje celá, tj. jakožto celek a vcelku.

(Písek, 980125-1.)